

Samtykkebasert Lånesøknad – utfordringer relatert til svindel

Digital samhandling offentlig privat
SODI- onsdag

- Nils Inge Brurberg, Bits
- Thea Melsbø Aarseth, Bits

Hva skulle samtykkebasert lånesøknad (SBL) løse

Eksempel på forfalsket PDF

Skatteetaten, Postboks 4305, 8608 Mo i Rana

Selvangivelse 2014 0400 for næringsdrivende mv.

Selvangivelse for næringsdrivende må leveres!

Fødselsnummer 10 06 64 003 60
Skattekasse
Ektefelles fødselsnummer 03 11 63 003 31

Forklaringer til alle postene og informasjon om hvordan du endrer postene/beløpene, finner du på skatteetaten.no.

Guidelines to the tax return, see www.taxnorway.no

Nordmann Kari
Bolignr.: H0202
Stredet 15 A
3333 Skattevig

	Inntekt/Fradrag	Rettet til	Formue/Gjeld	Rettet til
2.1	Lønn og tilsvarende ytelser			
2.8/4.3	Bolig og annen fast eiendom		730 800	
4.3.2	Bolig i Skattedal			
	eierandel 50 %, Grnt/Bnr	00001/0001	-484 000	
4.3.5	Tomt i Skattvik			
	eierandel 100 %, Grnt/Bnr	00002/0002	96 800	
4.3.5	Gårdsbruk i Skat			
	eierandel 100 %	01143/0001	150 000	
3.1/4.1/4.5	Renter, Innr	10 335	251 900	
3.1.1/4.1.1	Renter/innsk		179 000	
3.1.1/4.1.1	Renter/innsk		10 200	
3.1.4/4.5.2	Avkastnir			
4.1.7	Verdi nor			
3.1.5/4.1.8	Skattepl			
3.2	Fradr:			

Lønns- og trekoppagve for 2007

År	Betalt	Rest
2007	241688	227319
2008	52680	

Lønsmottaker	Arbeidsgiver	Kjørenr	Dato
Per Pedersen Gamle Fredrikstads vei 33	Visual Golf AS	12	31.12.2013
1610 FREDRIKSTAD	Org.nr 000003271	Avdeling 7	Ansatt 1
Fødselsnr 03024932159	Lønnskonto xxxxx.xx.32159	F.d.brutt 0,00	F.d.til 35,00
Desember			
Lønnsart	Saldo Gr.lag	Antall	
1 Føst lønn			
Sum lønn			
200 *Elektronisk kommunikasjon, trekkpliktig			
Sum sk.pflichtige naturalytelsr			
430 Kantinetrekk			
440 Avdrag lån	9 166,67		
441 Renter avlån	10 000,00		
500 Korrigering/lekstra skattetrekk			
Sum trekk			
Forskudstrekk tabell 7101			
Forskudstrekk prosent 48.00 %			

* Påvirker ikke beløp til utbetaling.

God jul og godt nyttår!

Den mest åpenbare feilen, er beløpet under «F.p.grlag hittil». Vanligvis er feriepengegrunnlaget likt den totale inntekten hittil i år. På den falske lønnslisten likt den totale feriepengegrunnlaget 22.400,43 kroner, mens lønn hittil i år er 186.670,33 kroner.

Lønn juni 2018

Lønnsart	Saldo/Gr.lag	Antall	Sats	Beløp	FP	Skatt	Hittil i år	Beløp
Time salg								
Time salg								
Time salg								
Forsk.trekk tabell								
Sum	147,00	220,39		32.397,33	926,00		847,00	186.670,33

FALSK LØNSSLIPP: Tallene stemmer ikke. På den ekte lønnslisten er summen av lønn opptjent hittil i år, det samme beløpet som feriepengegrunnlaget.

Lønn juni 2018

Lønnsart	Saldo/Gr.lag	Antall	Sats	Beløp	FP	Skatt	Hittil i år	Beløp
10 Time salg								
14 Time salg								
15 Time salg								
16 Time salg								
17 Time salg								
190 Feriepengegrunnlag								
Forsk.trekk tabell								
Forsk.trekk prosent, 22,00%								
Sum	65,00	157,63		10.246,00	277,18		5,00	43.692,00

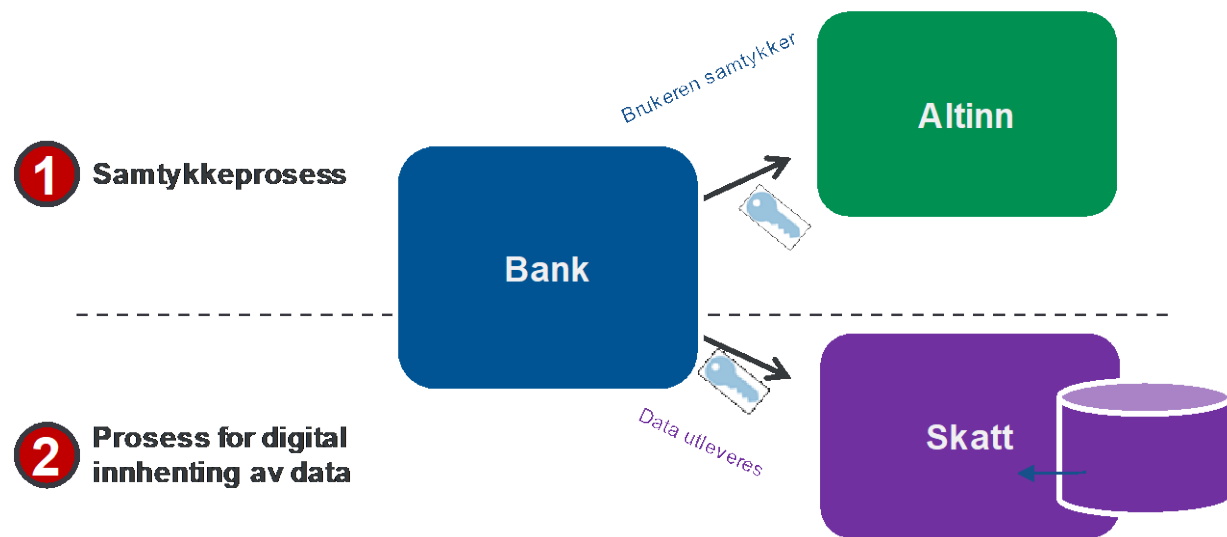
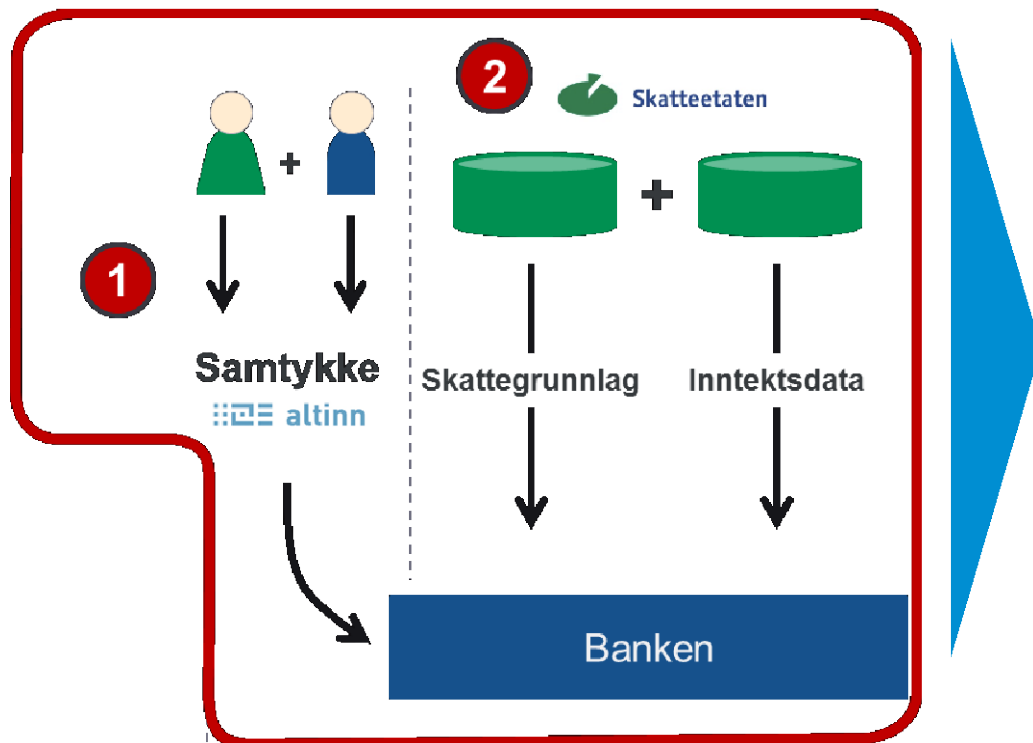
EKTE LØNSSLIPP: Summerer du opp lønn tjent per juni 2018, så er beløpet identisk med feriepengegrunnlaget.

Samtykkebasert Lånesøknad

Løsningen

Digital innhenting av skattegrunnlag og inntektsdata med samtykke som gjelder en gang - i en begrenset periode

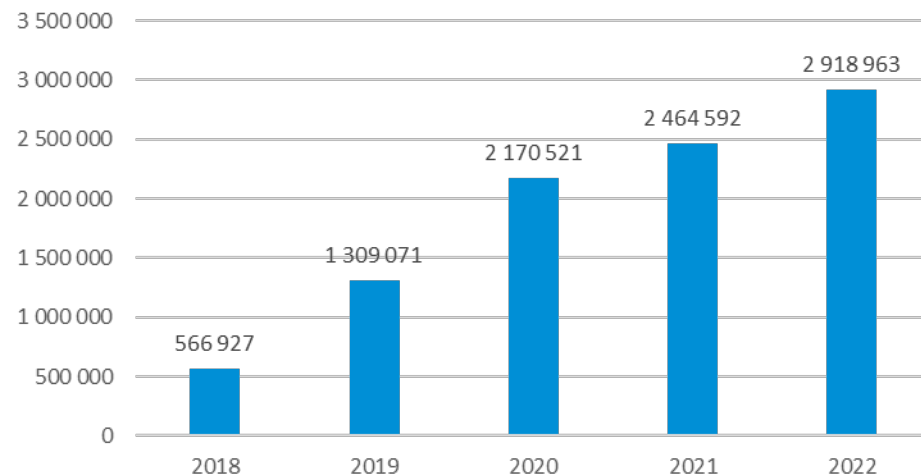
*: Token = Midlertidig nøkkel for å hente data som er knyttet til en bestemt person for en bestemt bank

Historikk

- Første pilot bank i gang sommer 2017
- Prosjekt formelt ferdig oktober 2018
- Løsningen var opprinnelig begrenset til bolig lån
- Justert til å gjelde alle typer lån
- Brukt oppunder 3.000.000 ganger i 2022

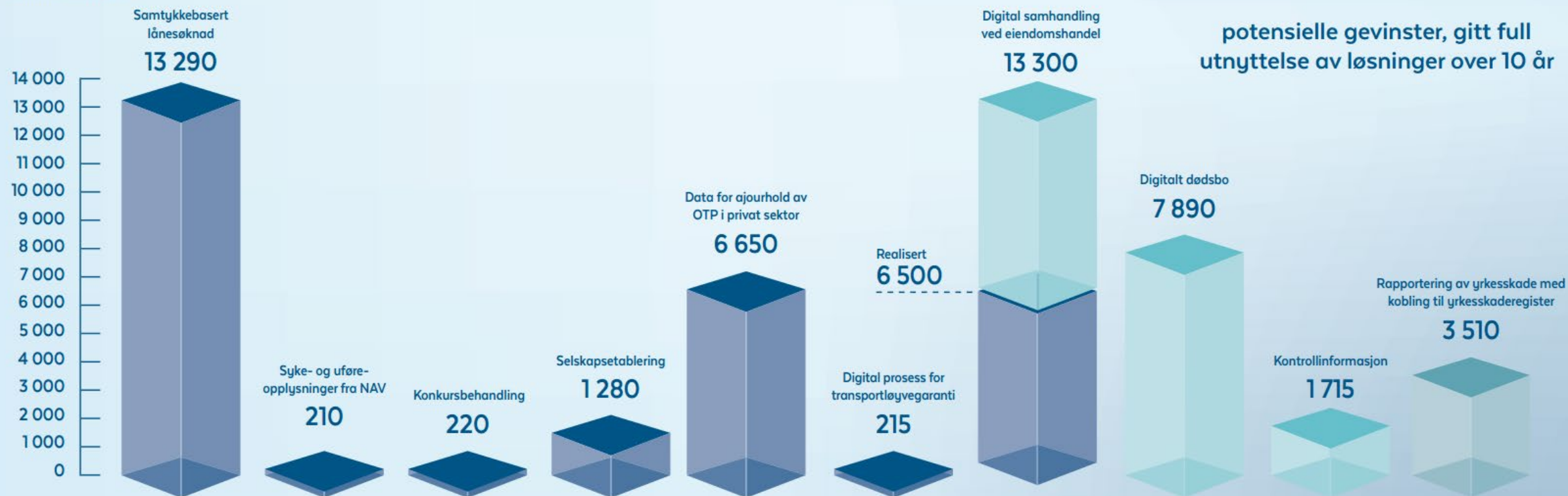
SBL Samtykker gitt i Altinn - pr. år

GEVINSTER FRA DSOP-AKTIVITETER

Gevinster MNOK over 10 år

48 280 000 000 kr

potensielle gevinster, gitt full utnyttelse av løsninger over 10 år

TJENESTER I FULL PRODUKSJON

PROSJEKTER SOM ER I REALISERINGSFASEN

ANDRE RELEVANTE TJENESTER ELLER PROSJEKTER

Økonomisk kriminalitet har endret seg radikalt over tid

57. 4 millioner i ran

DØMT FOR NOKAS-RANET: F.v: David Aleksander Toska, Dan Pettersen, Kjell Alrich Schumann, Erling Havnå, Johnny Thendrup, Izmet Kodzadziku. Nederste linje: Metkel Betew, Ridvan Halimi, Lars-Erik Andersen, Thomas Thendrup og Alf Henrik Christensen. Foto: SCANPIX

- Nokas-ranerne gjemte 10-15 millioner

DNB deler funn om økonomisk kriminalitet

MARIA ERVIK LØVOLD: Konserndirektøren var vert for DNBs seminar om økonomisk kriminalitet. Foto: Stig B. Fiksdal

DNB og DNBs kunder ble forsøkt svindlet for 1,2 milliarder kroner i 2022. Banken klarte å redde 1 milliard av dette.

Svindelsituasjonen generelt

Det moderne bankranet

- Bankene melder om store tap og høy økning i svindelsaker
  - Finanstilsynets ROS-analyse rapporterte tap på 614 MNOK i 2022
  - DNB har rapportert en økning på 832 prosent i svindelsaker fra 2018 til 2022*
  - Bankene forhindrer mye, men det er fortsatt store summer som havner i kriminelles hender
- Kunder i Norge er attraktive for svindlere
  - Kunder har mye midler på konto, er digitale og har høy tillit
  - Norge har én inngangsport til private og offentlige tjenester med BankID
- Svindlere benytter stadig **mer sofistikerte metoder**, både sosiale og tekniske
- Gruppen av personer som rammes utvides
- Svært lite ressurser til etterforskning

hvor står vi – samfunnsutfordring

Endringer i datakilden

- Vi har fått til det som var målet og mer til
  - Tilnærmet 100% bruk av SBL
  - Den mest tiltrodde kilden for lønnsdata og ligningsdata brukes
  - De dataene bank mottar er fra kilden
- Legitime behov som er og bør være digitalisert
  - Endringer i lønnsrapportering – arbeidsgivere må kunne rapportere inn lønn
  - Endring i ligningsrapportering – innbyggere må kunne endre egen ligning
- **Uforutsett utfordring med at «arbeidsgivere» rapportere inn falsk lønn til a-meldingen**
- Opplysningene i a-meldingen er datakilden bankene benytter i SBL – ser legitim ut for bank og offentlig sektor

SBL Trender og moduser

Svindlere utnytter offentlige systemer for å «rane» bankene

- Kriminelle nettverk starter bedrifter – blir «arbeidsgivere»
  - Kjøp av virksomheter under avvikling
  - Etablering av bedrifter uten egenkapital
  - Eller bare rapportere lønn fra et slettet selskap
- Rapportering av lønn på «ansatte» via a-meldingen – Ansatte er her enten medhjelpere av de kriminelle eller personer som utnyttes ubevisst (stjålet BankID, solgte BankID, delte BankID)
  - Rapportering av lønn danner grunnlag for lån - datakilde for SBL
    - Kunder har legitimt behov for finansiering – kjøp av bolig de ikke har råd til
    - Kriminelle nettverk – får tilgang til midler som forsvinner ut av landet
  - Mulig grunnlag for NAV støtte

1. Lånebedrageri, men kunden har et behov for midler

- «Kjøpbar» tjeneste – «jeg ønsker høyere lønn for å få større lån» – bruker bevisst/ubevisst kriminelle nettverk
- Falsk lønn blir rapportert via a-meldingen av «arbeidsgiver». Seks mnd'er lønn legges inn rett før lånesøknad og bruk av SBL
- Kan være utro tjenere involvert
- Lånet skal betales i etterkant
- Mennesker som ønsker å gjøre opp for seg
- Men kan føre folk inn i kriminalitet for å være i stand til å betjene gjelden

2. Lånebedrageri

- «Arbeidsgiver» har rapport «falsk» lønn via a-meldingen på «ansatte»
- «Ansatte» søker om lån i bank
- Lønn rapportert for 6 mnd' samme dag og dagen før søknad og bruk av SBL
- Betaler ikke på lånet
- Går fra bank til bank
- Midlene er ute av landet og kunden har forsvunnet

- Svindlere endrer metoder raskere enn bankene får gjort endringer
- Det er flere initiativer i banknæringen:
  - Trygge forbrukere
  - BankID antisvindel
  - Fagutvalg antisvindel
  - **DSOP antisvindel SBL**
- Infrastrukturen må være robust nok til å beskytte bankene og bankenes kunder
  - BankID antisvindelsystem må oppgraderes til sanntidssystem med bedre informasjon fra brukersteder
    - Kan være til hjelp der BankID også er misbrukt i disse sakene
  - Det må vurderes mekanismer i bankenes egne flater
- **Svindel er et samfunnsproblem, og må løses i samarbeid med politiet, markedsaktører og det offentlige**

Hva kan det offentlige bistå med for å hindre lånebedragerier

- Så lenge «arbeidsgivere» er med på bedrageriet, lures bankene til å tro lønn er korrekt angitt
- Ønske om informasjon om *når* lønn ble rapportert/endret via SBL
- Ønske om informasjon i sanntid om SBL er brukt for flere lånesøknader samtidig

- Samarbeid med det offentlige via DSOP antisvindel/SBL
- Det ses på løsninger sammen
- NAV har også behov fordi samme datakilde benyttes for utbetaling av trygd

Spørsmål?

Takk for oppmerksomheten

**Thea Melsbø Aarseth og Nils Inge
Brurberg**

E-post: nib@bits.no og thea.Aarseth@bits.no

Mobil: +47 92400125 og +47 93088167